

ՅԱԿԱՆ ՇՈՂԵՆՅՈՒ

ՎԵՐԱԴԱՐՈՒ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

891.99 26160
C-79 Cnnty, S.

Connelly, S.

32.

ՅԱՆԱՆ ՇՈՂԱՆՑ

891.99

Շ-79

ՄՅՈՒԳՎԱԾ Է 1961 թ.

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

(ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ)

26760

5853

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ
ԵՐԵՎԱՆ
1948

Շ. ՇՈԴԵՆՇ
ВОЗВРАЩЕНИЕ
(Стихи)

(На армянском яз.)

Советский писатель,

Ереван, 1948 г.

Տ Ո Ն Ա Կ Ա Ն Գ Ի Շ Ե Ր

Նորից ատն է ու ցնծություն այս գիշեր,
Հրթիռները դեպի երկինք սլացան.
Շուրջը փռած լուսնեղջյուրների ոսկեհեր՝
Որոտում է հաղթանակած մեծ Մոսկվան:

Պողպատածուլլ բոցաբարրառ շուրթերով
Համերգում են թնդանոթներն ահավոր,
Նրանց երգը՝ երջանկության շողերով՝
Տարածվում է աշխարհներում հեռավոր:

Հրթիռները կայծակնաթև երամով
Պսակում են աշտարակներ, գմբեթներ,
Եվ աշխարհն է երգում այնպես հոգեթով
Սովետական մարդու գովքը այս գիշեր:

Եվ երկինքը շողաշռայլ գեղեցիկ,
Շողշողում է երանգներով մայիսյան,
Զայն է տալիս զոդանջյունով իր փառքի՝
Մեր դարավոր մայրաքաղաքը Մոսկվան:

Ու հնօրյա մեծ Կրեմլից այս պահին ,
Սալառնում են սուտակ աստղեր լուսավոր,
Լույսերով են նրանք օծում մեր ուղին
Մինչև էլբա, մինչև Մյունխեն թունավոր:

Յնժա՛, ցնժա՛, սովետական խմ երկիր,
Հրթիռների անձրևներում այս գիշեր,
Նվ սալյուտի քո լույսերով հեղեղիր
Հորիզոններ ու դեռ խավար եղերքներ:

Մեր գնդերին աշխարհն արար այս պահին
Սիրագործով գովք է երգում, տալիս փա՛ռք,
Չէ՛ որ հիմա եղևնագործ Բեռլինին,
Նրանք տվին հողմակործան համազարկ:

Փա՛ռք ձեզ ու գովք, մեր մարտիկներ
փառապանձ,
Դուք որ առաք բերդերը մութ ոսոխի,
Ձեզ հավերժ փառք, մարտիրոսներ մեր
ընկած՝
Անմահության դափնիներով մեր երկրի:

Փառաբաներ, խմ ընկերներ, հեռու-մոտ,
Այս գիշերը նվիրեալան, տոնական,
Մեր երկիրն է տալիս ողջույն կրակոտ
Կարմիր զորքի ասպետներին հաղթական:

Եւ ձգվում են ճառագայթներ թափորով,
Հասնում այնտեղ, արեւուտքի խավարին,
Մեր վրեժի, ցասման բոցն են նրանք ծով
Տանում դաժան ու շաշասիրտ Բեռլինին:

Ուշ գիշեր է, դարնանարույր, երազուն,
Սակայն Մոսկվան որոտում է դեռ ահեղ,
Փառքի սալյուտ, Ստալին բեզ իմաստուն,
Հաղթանակած բո բանակին փառահեղ...

1945 թ.

Ո Ղ Ջ Ո Ւ Յ Ն, Բ Ա Ք Ո Ւ

Ողջույն, Բաքու, Հերոսական դու իմ քաղաք,
Քեզ եմ բերել կաշոտակեղ սիրտս ընծա.
Չմոռացա ծովդ կապույտ, երկինքդ բարկ,
Պատերազմի մրրիկներում այնքան դաժան:

Չմոռացա վիշկաներիդ թափարը սև,
Որոնք կարծես խիտ շարքերով երթի ելած՝
Հաղթանակած պատերազմից ետ նն դարձել
Իրենց անդուլ բազուկները երկնին հենած:

Իմ կրծքի տակ երգդ եմ զգում քո հուրհրան,
Երգդ անմար և հուրհրան և սիրելի,—
Բերել եմ քեզ ողջույն ու սեր Արարատյան՝
Կապտալազուր ժպիտները մեր Արաքսի...

Բերել եմ մեր սերն անկաշառ, եղբայրական
Ջերմությունը հանդեսներիդ համար ընծա.
Եվ Սևանի ալիքների նվիրական
Բյուրեղ երգդ—Կապալիական ծովիդ անծայր:

Ուր էլ լինեմ — հարազատ և մոտ ես դու,
Զեմ մոռանա անունները քսանվեցի,
Եվ անունդ Շահումյանի փառքով օծուն,
Բարու քաղաք ամենուրեք պիտի հիշվի:

Ողջո՛ւյն, Բարու, ակունք պայծառ երազների,
Ողջո՛ւյն ջանքի ընկերներին հերոսական.
Ադրբեջա՛ն, սովետական գեղեցկուհի,
Քեզ բյուր ողջույն Հայաստանից սովետական:

Մ Ո Ս Կ Վ Ա

Ննջում է հիմա խաղաղ Մոսկվան,
Գլուխը դրած աստղերի քարձին—
Նրան երիզող զետր Յասուզան՝
Հոսում է խաղաղ դաշտերով անձիր:

Մեր բազեներն են իշխում երկնքին,
Տարածած իրենց թևերն հսկայի
Եվ աղշավում են մարտադաշտ կրկին,
Զորախմբերը մեր քաջ տանկային:

Գիշեր է այժմ: Ննջիր, Մոսկվա,
Էլ չի վրդովի հանգիստդ ոչ ոք,—
Թող քո աստղերը պայծառ շողշողան,
Ամենքիս սրտին հարազատ ու մոտ:

1943 թ.

ՄԱՐՏԻԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻ ՈՂՋԵՐԹԸ
ՊԱՐՏԻԶԱՆՈՒՀՈՒՆ

Դու ինչ նայեցիր վերջին անգամ
Եվ հեռացար քո քայլով հաստատ,
Արևը հեռվում դանդաղ հանգավ,
Վառվեցին երկնի աչքերն արծաթ:

Անցար ճակատի գիծը թաքուն՝
Չեռքիդ մեջ նւնակ ու ավտոմատ.—
Նման էիր այն հերոսուհուն,
Որ մահն ընդունեց դեմքով հպարտ:

Պարտիզանուհի դարձար խիզախ
Սիրտըդ կռիվ՝ հաղթանակ տենչաց,
Հայրենի տունը քո հրկիզված
Վրեժի պատգամ քեզ շշնջաց:

Ոչինչ, այնտեղ ուր դու ես գնում,
Մենք էլ մարտերով շուտով կգանք,
Որ վերանան մահ ու խոշտանգում,
Որ ետ խլենք կյանքը մեր չաղատ:

Եվ այդ հանդիպման ժամին վսեմ,
Թող ցնծա մեզ հետ աշխարհն արար,—
Ես երջանկության դուք կհշուսեմ
Մեր հաղթանակի և մեզ համար:

Հ Ո Ղ Ի Ո Ի Ժ Ը

Անտառն էր վառվում արկի ցասումից,
 Ճարճատում էին ծառերը մեռնող,
 Եվ հողն այն, որ տվեց ինձ կյանք ու բարիք,
 Հառաչում էր խոր տխուր հայացքով:

Եվ առավոտյան թշնամու դեմ նեղ
 Պիտի վերստին գնայինք դրոհ.
 Չների մեջ սառ, երկնքի տակ մեզ
 Մենք հաղթանակի հավատն էինք կրում:

Հողը, որից ես մի օր կյանք էի առել
 Եվ աճել նրա, դրկում քնքշագին
 Չէր թվացել ինձ նա այնքան վսեմ,
 Այնքան թանկագին:

Եվ իմ էությամբ զգում էի խոր
 Ահագնած ու մեծ ուժը մայր հողի,
 Որ փոթորկում էր, ծփում ահավոր
 Եվ մղում էր մեզ նորից դրոհի:

Հո'ղը, մեր հո'ղը, հո'ղը սրբազան
Մոր սրտի նման լայն և զգայուն.
Հո'ղը, մեր հո'ղը, վե'հ, նվիրական
Մեզ ուժ ու կորով, կամք էր հաղորդում:

Եվ նա մղում էր մեզ դեպի դրոհ,
Որպես կյանք ազատ և հայրական տուն,
Իսկ ես սրբազան պատիվն իր կրող՝
Պոկտ ու մարտիկ-կովի մեջ անհուն:

Ք Ն Ք Շ Ո Ի Թ Յ Ո Ի Ն

Դո՛ւնի ափին ընկա մի օր վիրավոր,
 Ռնկերներս կռվով առաջ դնացին,
 Կսկծում էր վերքը կրծքիս այնքան խոր
 Եվ հս տխուր և միայնակ տնքացի:

Եվ հանգչում էր վերջին շողը իմ կյանքի,
 Մռռախուղն էր ծածկում աստղերն իմ մարմանդ,
 Խամրում էին խարսւյկի մեջ իմ վերքի
 Երազներիս ծաղիկները սիրտաւոր:

Դու ինձ հասար այդ ահաւոր մութ պահին,
 Իմ ոռւս քո՛ւյր, մահ ու երկյուղ մոռացած,
 Դեղ դրեցիր-սպեղանի իմ վերքին
 Եվ նայեցիր քո աչքերով ինձ պայծառ:

Շփեցիր դու քո ձեռքերով փաղարուշ
 Իմ ճակատը հողնած այնպես ու արնոտ,—
 Եվ այդ պահին, իրիկնային ժամին ուշ
 Երկա՛ր, երկա՛ր դու նստեցիր սնարիս մոտ:

Չէի տեսել դեռ քնքշություն այդքան խոր,
Կարեկցություն այդքան առատ, մտերի՛մ,
Քրոջն այդպե՛ս, այդպե՛ս քնքո՛ւշ անձնազոհ
Եվ հարազատ ամենքին:

Փա՛ռք քեզ, փա՛ռք քեզ, անդուգական իմ ոռւս քույր,
Գովք ու օրհներ այնքան քնքուշ ձեռներիդ,
Քանի՛-քանի՛ հիվանդների որպէս քույր
Ամօքել ես մաշող ցավը վերքերի:

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

Մեծ լենինի արեդակը բարձրացավ,
Գարուն բերեց քո լեռներին հողմածեծ
Եվ փրկարար եռանդ ու լիցք ստացած
Ստեղծագործ աշխատանքի ելար մեծ:

Կերտեցիր դու կյանքի հզոր պատվանդան
Նրկաթածույլ քո ձեռքերով շինարար,
Քեզ փառք բերեց, Հերոսամայր Հայաստան,
Մտալինը—վեհ, հանճարեղ ղեկավար:

Նոր մատյաններ դու քրտնաթոր գրեցիր՝
Դեղեցկության, ճշմարտության կրակով.—
Իմացության, պատվի դրոշ կրեցիր
Հրաշագործ քո տքնության կորովով:—

Ստեղծեցիր ճարտարությանք օրավուր
Սեփական տուն, հայրենական գերդաստան,
Բայց թշնամին կրկին ելավ ահավոր,
Որ կործանի քո ոգին ու ապագան:

Զավակներդ — փոթորկածին արժիւնքեր —
Դարձան զինվոր ու դյուցազուն զորավար,
Քո անունով, մայր Հայաստան, անվեհեր
Նրանք տվին ոսոխներին համազարկ:

Քո անունը իրենց անեղծ շրթերին
Բազեներդ զրավեցին հազար բերդ,
Քո զրոշով նրանք հասան Բեռլինին՝
Կործանեցին ոճրաբերդը շարադետ:

Հենված այսօր հաղթանակիդ բարձունքին
Դու կանչում ես որդիներին քո պանդուխտ,
Որ հավարվեն, էլ շման տարագիր,
Զթափառեն օտարության մեջ անտո՛ւն:

Դու բացել ես նրանց առաջ դիտկդ մեծ
Ու կանչում ես. «Յկեր ամեն եղբրբից,
Ստալինը երջանկություն ինձ տվեց,
Դարձեր տերեր հայրենի տան ու հերկի...»:

Ու գալիս են որդիներդ տարագիր՝
Լսելով քո մայրագործով կոչը մեծ.
Ցնծա՛, ցնծա՛, հայոց ազատ իմ երկիր,
Հոկտեմբերից քո արևը հառադեց...

Կ Ա Ր Ո Տ

Գիտե՞ւ: Շամխորի ափերը ծաղկած,
Այն կանաչագեղ ձորերը շքնաղ,
Ուր ծաղիկները մեռաբառով զուգված
Ինձ են սպասում հիմա ցողաշաղ:

Նդենիները ճյուղերով քնքուշ
Հեղ օրորվում են լեռներում կապույտ,
Կակաշը հովտում գիշերը անքուն
• Ինձ համար կարմիր պսակ է կապում:

Նվ Շամխոր գետի ջրերը արծաթ
Ժայռերն են ծեծում կարոտից իմ խոր,
Մայրս սեղան է բացել լիառատ,
Ճամփես նայում հիմա ամեն օր:

Նվ իմ նշենին ոսկե երազում
Ինձ է սպասում ամեն առավոտ,
Վարդենիներն են կարոտով նազում
Ջինջ այգաբացին այգու մեջ շաղատ:

Նկ, այնտեղ փնանք, ափերն այդ ծաղկած,
Ջահել օրերի աղջիկ իմ դարուն,
Նդենիների նման հեղանազ
Իմ հայրենի տան հարս կդառնամ դու:

26192
5853
A

ԴԵՂՁԱՆԻԿՆ ՈՒ ԿԿՈՒՆ

Ես լսել եմ մի հին զրույց,
Թե եղել է դեղձանիկը շինարար,
Ունեցել է նա սուր կտույց,
Հողն է փորել անդադար:

Եվ շինել է առու անխոնջ,
Որ ջուր տանի դեպի պուրակն իր պապակ,
Որ ընձյուղվի ամեն բողբոջ,
Բացի ուրախ աչքը փակ:

Իսկ այն կկռն կեչի ծառից
Ճիշերով շար հեգնել է ժիր դեղձանիկին,—
Թե կտույցդ կառնի քարին,
Ի՞նչ ես զարկում թևդ գետնին:

Եվ այդ օրից առում են թե
Դեղձանիկն է առվի ափին ճեմում նազով,
Ջուր է ըմպում այնպես թեթև,
Ապրում ուրախ իր երազով:

Իսկ ծուլը կկուն ծառին թառած
Հաճախ ծարավ ջուր է փնտրում տերևներին,
Ծծում է նա ցողը սառած
Ու թափ տալիս թևերն իր:

Թեկուղ գետի հուն չքացես
Կամ չփորես անդամ առու,
Բայց դեղձանիկ պիտի լինես,
Ոչ թե անբան, անմիտ կկու...

ԶՐՈՒՅՑ ՈՐԳՈՒՍ ՀԵՏ

Նայում ես անհոգ դու այս քարտեղին,
Ուր մեր մայր հողի պատկերն է գծված,—
Ն'կ, որդիս, նստենք այստեղ միասին,
Քեզ պատմեմ հուշեր օրերից անցած:

Այստեղ նկարված ամեն ծառ ու քար,
Ամեն լեռնապագ, անտառ ու լճակ,
Տեսել է, գիտե՞ս ինչպիսի պայքար,
Ինչքան ցնցող պահ ու օրեր կրակ:

Գիտե՞ս, իմ զավակ, որ հայրդ անքուն
Այս հեռուներում ուղիղ հինգ տարի,
Արյան ու մահվան բոցերում անհուն,
Բախտիդ համար է կռվել քաջարի—

Այս ստեպներով գրոհել եմ ես,
Եվ ճամփին հոգնած ընկել վիրավոր,
Իսկ այս քաղաքի արվարձանում, տես,
Կռվել ենք անդուլ երեք հարյուր օր:

Ոտքով անցել եմ անդադար, անվերջ
Տափաստաններով դաշտերով անծայր,
Եվ մարտեր մղել ամառ թե ձմեռ,
Ոմանրն էլ, որդի՛ս, էլ ետ չդարձան:

Ահա քաղաքը փակած մեր առջև,—
Մոսկվան գեղեցիկ և այնքան սիրված,
Որ ժպտում է մեզ աղետոտ ու ջերմ
Մեծ Հոկտեմբերից դարձած այգարաց:

Եվ հենց Կրեմլի աստղերի համար
Ե՛վ կյանք, և՛ աղև, տվինք ամեն ինչ,
Որ նրանք իրենց լույսերով անմար
Փայլեն ապագա օրերում քո ջինջ:

Ահա քաղաքը—Ստալինգրադ,
Իր անվամբ հզոր, դարձավ անառիկ
Եվ այստեղ էր որ բանականին «անպարտ»
Գեներալներով առանք մենք դերի:

Ահա քաղաքն այս ոճրաբերդը մեծ՝
Բեռլինը՝ ֆաշիստական մի գեհեն
Այստեղ մի շենքի վրա երկնահեծ
Մենք մեր դրոշը ծածանեցինք վեր:

Այս քարտեզն անխոս, սիրասուն որդի,
Պատմություն է մի հերոսապատում,
Նրա ամեն գետ, ոնց հուշի գոտի,
Դեռ սիրտս է ամեն վայրկյան օղակում:

Մարտի, փորձության տարիները այն
Դեռ մինչև այսօր կրում եմ իմ մեջ,
Եվ մեծ մարտերի պատմությունն համայն
Կհիշեն հավետ...

Ո Ղ Ջ Ո Ւ Յ Ն

Անտառներ թավիշ, ձեզ այցի եկա,
Սիրտըս ձեզ նման, կանաչե՛ց, բացվե՛ց.
Անուշ հովիտներ, ձեր գիշերը ընկա՛,
Հոգուս հովիտն էլ ձեզ նման ծաղկեց:

Աղբյուրներ զանգակ, ձեր ջուրն ըմպեցր,
Սիրո աղբյուրն իմ ձեզ պես կարկաչեց,—
Զովե՛ր, դուք հողնած դեմքս շոյեցիր,
Եվ երգս զվարթ լեռներում հնչեց:

Ողջո՛ւյն ձեզ, ձորե՛ր, սարե՛ր իմ կանաչ,
Սիրտս ձեզ նման կապեց ծիածան.
Իմ եղևնիներ, վարդեր ու կակաչ,
Երգերս ձեզնից երանդ ստացան:

Լեռնագագաթներ, ձեզ հալարտ տեսա,
Հոգուս լեռներն էլ ձեզ պես վեհացան,
Դաշտեր հայրենի, դուք ծաղկապսակ,
Երգերս էլ ուրախ ձեզ պես լիացան:

ՋԱԳԻՐ ԳՅՈՒՂԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՍ

Ձեզ իմ հայրենի հայրկի տակ տեսա,
Եվ սիրաւ նորից հախրեց թե առած,
Մեր սեզ լեռների բարձունքին հասա,
Կրկին աշխարհը ցնծաց իմ առաջ:

Նույն հովիտներն են մեզ օրոր ասել,
Մեզ իրենց ձեռքով փայփայել ընթուշ,
Մենք նույն ծառի տակ սեր ենք երազել
Նույն ծաղկանց բույրով աճել փաղարուշ:

Որպէս բարի մայր նույն հողն է սնել
Մեզ, ինչպէս սիրած որդիներ պայծառ,
Նույն տաղերով ենք դեռ մանկուց հուզվել,
Սիրել մեր հանդում ամեն թուփ ու ծառ:

Ձեր կարոտով եմ ապրել ես երկար,
Թե լույս վայելրի, թե գործի ժամին
Եվ այսօր կրկին ձեզ այցի եկա՝
Ոտքերիս նստած համփերի փոշին:

Ողջո՛ւյն ձեզ, ողջո՛ւյն, իմ հարազատներ,
Իմ ջինջ մանկության դուք բարեկամներ,
Նորից ձեզ հետ եմ՝ այցի եմ եկել
Մեր վեհ լեռներին և ձեզ, ընկերներ:

Հ Ն Ձ Վ Ո Ր Ո Ւ Հ Ի Ն

Վաստակել է նա, հնձել է անդու,
Դեղին հասկերի արտերում մեր ծով,
Եվ այժմ մի պահ ննջում է հանդում,
Արտերի եզրի վրանում մի զով:

Կոլխոզի բարդին կանաչ ձեռքերով,
Աստղեր է ցանում իր շուրջը կանաչ,
Եվ խնձորենին ծանրացած գլխով,
Հակվել է առաջ...

Եվ համատարած վերմակի տակ թուխ
Համայն բնություն հանգիստ է առնում,
Ամեն արարած, ամեն ծիլ ու շյուղ
Սուզվել է կապույտ նինջի աշխարհում:

... Դիշերն է թիկնել բարձրաբերձ սարին,
Կապույտ երկնքում աստղերն են նազում,
Իսկ հնձվորուհին արտերի եզրին,
Սուզվել է հանգիստ հնձի երազում...

Ե Ր Ե Վ Ա Ն

Քաղաք իմ անուշ, սիրում եմ ես քեզ,
 Ինչպես պատանի մի խենթ սիրահար,
 Հոգուս մեջ անհուն կարոտ հրակեզ
 Վառվում են հաճախ կրակով անմար:

Եվ ես չեմ կարող, երբ լինեմ հեռու,
 Մոռանալ մի պահ ամառը քո շոգ,
 Առօրյան քո մեծ—խոհերով հոուն,
 Եվ աղջիկների ծիծաղը կրակոտ:

Ես քեզ սիրում եմ, իմ նոր Երևան,
 Անսովոր ու խոր, խենթահույզ սրտով,
 Քո հողի ամեն բուռը սրբազան
 Ինձ համար երգ է, կարոտ հոգեթով:

Ջ Ա Գ Ի Ր

Երբ նինջն է իջնում իմ աչքերին,
 Բեզ եմ տեսնում, հայրենի գյուղակ,
 Եվ երազիս մեջ մտնում կրկին
 Ամբարներդ լի և հյուրընկալ:

Ահա մեր տունը—մեջքը հենած
 Ուռենու բնին՝ խորհում է խոր,—
 Դեմը ցորենի արտեր հասած
 Եվ այգիների բերքից պլխակոր:

Այնտեղ մի արտում հունձ են անում,
 Կոլխոզնիկները մեր եռանդով.
 Իսկ մայրս նրանց հաց է տանում
 Մանկունց հարազատ, ծանոթ ճամփով:

Հովիվն է նստել՝ բերնին արինդ՝
 Նվազում է նա, հուզում նրանց
 Եվ զուլալ, զուլալ մեղմ մեղեդին
 Տարածվում է դաշտերի վրա:

Ն Ա Մ Ա Ն

Այստեղ մրրիկն է պայթում մուկիկն,
 Մահվան հողմերն են շուրջս աղմկում,
 Սակայն այդ ահեղ տարերքում կրկին
 Ահա քեզ համար նամակ եմ գրում:

Քեզ չեմ մոռանա և ոչ մի վայրկյան,
 Իմ ամենալավ հեռավոր աղջիկ,
 Այժմ էլ այս ցուրտ ձյունի մեջ պառկած
 Զգում եմ քո ջերմ համբույրն առաջին:

Ա՛խ, ինչքան լավ է զգալ ամեն պահ,
 Որ հեռվում քեզնով շնչում է մի սիրտ,
 Որի կարոտից դառնում ես անահ
 Եվ մահը հաղթում՝ փորձության մեջ բիրտ:

Սիրո կրակով քո նվիրական
 Մրրիկների մեջ դարձել եմ տոկուն
 Եվ սիրտս եմ բացել երկնքի պես լայն՝
 Որ կռվեմ, հաղթեմ, երգով դառնամ տուն:

Ես թե եմ առել, անխորտակ ոգի,
Երբ հիշել եմ քո սերն անարատ,
Երբ քո նկարը սիրով ամոքիչ,
Բռնել եմ հոգնած աչքերիս առաջ:

Եվ կպահեմ քո կարոտը հավերժ
Սրտիս երկնքում, որպես արեգակ,
Նա է ինձ մղել մարտերի մեջ թեժ,
Դարձել իմ հոգում ավյուն ու կրակ:

Մարտական կյանքի օրերը ահեղ
Կոփեցին խաղառ սիրտս աննկուն,
Բայց մնացել եմ ես կրկին ջահել
Եվ ինձ լող դու ես կարոտով հուզում:

Քո կարոտի հետ կրում եմ իմ մեջ—
Վրեժի ցասման բոցավառ հրդեհ,
Իմացիր նրա հրի դեմ անշեջ,
Չեն մնա անդամ անառիկ բերդեր:

Ես որպես մարտիկ-զինվոր աննկուն
Մեր հաղթանակի ծարավով անհագ,
Կովից ետ դարձած պիտի բերեմ տուն
Մեր խաղաղ կյանքի պայծառ ապագան:

Ճ Ա Կ Ա Տ Ո Ի Մ

Մենք նայում էինք դաշտը անծայր,
Ուր որոտում էր մարտը ուժգին,
Մեր դեմ կանգնել էր մի փոքրիկ սար,
Ուր դարանել էր նենգ թշնամին:

Երկինքը ձյուն էր մաղում առատ.—
Եվ հեռունիքը ճերմակ հագան,—
Վտակներն ամեն սառցակալած
Եվ բուրբ ելավ ահեղ ձմռան:

Բայց ոտքի ելանք մենք մոլեգին,
Ինչպես մրրիկը, ամպրոպն ահեղ.
Մեր զենքերը գոռ որոտացին—
Մարտը թեժացավ արյունահեղ:

Եվ խելակորույս ոսոխն ընկավ
Մեր ոտքերի տակ սարսափահար,
Եվ հաղթանակի այգը ժպտաց
Մեր սրտերում և երկրում անծայր:

Մեր շուրջը թվաց ձմեռը ցուրտ
Դարձավ մայիսյան դարուն թովիչ—
Զյան փաթիլները—ծաղիկներ էին,
Որ իջնում էին մեղմ ու սփռփիչ:

Օ՞, մեր ճերմակած անափ հեռու,
Մշուշից ելնող սպիտակ արև,
Ելան մեր հոգում հույզեր եռան՝
Եվ խնդությունը մեր վարարեց...

Առաջին անգամ կարծես տեսանք
Մեր ստեպն այդքան վեհ ու շքեղ
Զմեռը—ինչպես լուսն հմայք,
Որ ունի հազար երգ ու քնար...

Դա հաղթանակի հաճույքն էր մեծ
Դառնում մեր սրտում ուժ ու կրակ,
Եվ թվում էր թե հանդերը մեզ
Մաղթում են հազար երջանիկ կյանք...

Ա՛խ, ինչքան լավն էր պահն այդ վառ,
Այդ առավոտը, ինչպես բյուրեղ,
Զմռան դաշտերը—դարձած եղևմ,
Քամու մեղեդին—այնքան լուսնալ...

Ինչքան լավն էս դու, հայրենի հող,
Մեր հանդեր զմրուխտ, սարեր արծաթ,
Մեր նվիրական աշխարհի հողմ
Եվ մայր բնության տարերը ազատ...

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՆՁՐԵՎԸ

Ծաղկած տուրակում շուշանք բնքուշ,
Կապեց անձրևից լուսաշող մանյակ,
Վաղերն այդու մեջ շրթերով անուշ
Օղի բուրմունքը ըմպեցին անհաղ:

Ծիածանի դով համբույրից լազուր,
Իմ Երևանը զգաց ջինջ հուզում
Եվ Արուսյանի ծառերը նազով
Սուզվեցին բնքուշ կանաչ հրազում...

ՄՈՒԼԵՑՄԱՆ ՍՏԱԼՄԵՒ

Նստում է ունի ծառի տակ երկար
Խմաստուն լեզգին,
Ծվ երգում ցնցող կռիվ ու պայքար
Խոսքերով ոսկի:

Խմբվում են ուրախ իր շուրջը հաճախ
Հովիվներ սարի,
Ունկնդրում զվարթ ծերունու խիզախ
Քնարի լարին:

Հեռվում արևն է լեռան կատարին
Իջնում հոգնաբեկ,
Տարածվում են խոր կիրճերում նորից
Սովերները թեր:

Թուխ փափախի տակ վառվում են հպարտ
Աչքերը նրա,
Սահում են ճկուն մատները հանդարտ
Լարերի վրա:

Եվ Սուլեյմանն է լեզգիների մոտ
Ժպիտով երգում,
Երգում է ուրախ մարդկանց մեծադործ,
Եվ կյանքը բերկրում:

Նա Ստալինի հանճարն է երգում
Հուզիչ ու գերող,
Մեծ առաջնորդի փառքն է ներբողում
Հնչեղ երգերով:

Լսում են նրան ամենքը հուզված —
Հովիվ, պատանի,
Անգամ կազբեկն է լսում հիացած
Մեծ Սուլեյմանին:

Ողջ հայրենիքն է ունկնդրում նրան,
Երբ երգում է նա,
Որ փառաբանում, գովում է սրտանց
Հերոսներին անմահ:

Նրան սիրունդներ սիրով կհիշեն,
Հավետ փառք կտան,
Նա է մեծը, ով կառուցում է կյանք,
Ու վեհ երգում այն...

Ձ Ն Մ Ա Ղ Ի Կ

Մարտի դժվարին ճամփերով անցած՝
 Ես հասա մի օր էլբայի ափին,
 Իմ երազների դարունը բացված՝
 Ճախրում էր թեթև թևով կարասպի:

Շուրջս ցնծում էր աշխարհը այնպես,
 Ընկել էր հավետ մահը դավադիր,
 Մեր հաղթանակի դրոշմերից վես
 Դարձել կարծես երկինքը կարմիր:

Եվ նստել էի էլբայի ափին,
 Կարոտիս բոլոր աստղերը վառած՝
 Այդ պահին ահա ձյունի մոտ վերջին
 Տեսա մի քնքուշ ձնծաղիկ բացված:

Թերթերին նրա ցողիկ կար սառած,
 Ցողունի վրա նորաթել մետաքս,
 Եվ սիրտս կրկին նոր թևեր առած՝
 Սավառնեց դեպի գիրկըդ, Մայր Արաքս:

Տե՛սա հայացքդ, հայրենի՛ երկիր,
Հովտաշուշանի առեջներով ջինջ,
Զգացի բույրը բեղմնավոր տերկիզ,
Կարոտով տված համբույրդ վերջին:

Վերստին իմ մեջ շառաշեց Զանգուն,
Լեռներդ ելան սրտիս հանդերում,
Որոնց համար ես տարիներ անքուն
Մաքառեցի այն արևոտ մարտերում:

Թովիշ ձնծաղիկ, փռշուղ մեջ անբիծ,
Տեսա ժպիտը հեռու սիրուհուս,
Սլացավ անդարձ օտար ափերից
Դեպի հայրենիք աղավնին հոգուս:

Վ Ե Ր Ա Դ Ա Ր Ձ

Ձեր գիրկն եմ գալիս, դաշտեր ծաղկած՝
 ինձ միշտ հարազատ բերրի ցելեր.
 Պուրակներ, մարգեր կանաչ ներկված,
 Եվ կածաններ իմ — փռված թելեր...

Քայլիր նժույգ իմ, դոփիր ազատ,
 Երկար ճամփից ենք վերադառնում,
 Թափահարում է ճյուղը կաղնին,
 Ուրախ նա մեզ է դիմավորում:

Հոնին ներկել է թշերն իր ալ,
 Կարմիր թաշկինակ պարզել ճամփիս,
 Եվ մանուկներն են դուրս եկել կալ՝
 Աչքալույս տալիս ծաղկած պապիս...

Այս ծմակներում շրջել եմ ես,
 Որպես գառնարած՝ ջահել հովիվ,
 Քաղել եմ մորի, բուրավետ սեզ,
 Սժել թարմ շունչը գարնան հովի:

Թումանյանին եմ ես կարդացել
Այս կիրճերի մեջ, ժայռերի տակ,—
Եվ Անուշին եմ ես կարեկցել՝
Եվ Համբույին խեղճ՝ դառնավիճակ:

Ու եղել է նա՝ Թումանյանը մեծ
Ինձ հետ մտերիմ, իսկ ես մի հովիվ,
Ինձնից անբաժան օր ու գիշեր
Շրջել է այստեղ կիրճ ու հովիտ:

Ողջո՛ւյն, ընկերներ իմ հարազատ,
Ահա ձեզ հետ եմ, կրկին ջահել,
Հաղթանակով ես վերադարձա,
Եվ պատիվը ձեր բարձր եմ պահել:

Ա Ր Ն Ո Տ Ա Ն Մ Ո Ռ Ո Ւ Կ

Իրիկնամուտ էր, հիշում եմ այնպես,
Արևի ոսկե կառքն էր ընթանում
Դեպի լեռների կատարները վես,
Դեռ որոտում էր մարտը անտառում:

Հրանոթներն էին որոտում ահեղ,
Բոցե շուրթերով հորիզոնը կիզում.
Ասես թափվում էր երկնից հրահեղեղ
Եվ երկրի վրա ամեն ինչ լափում:

Եվ ես հիշում եմ այդ պահը դաժան,
Կռվում էր մեզ հետ մի քնքուշ աղջիկ,
Կրակում էր նա լուռ ու անբարբառ
Լարած իր ջահել ուժերը վերջին:

Նա էլ մեզ նման մարտիկ էր խիզախ,
Մակայն և քնքույշ մայիս էր ծաղկած.
Նրա հայացքից այնքան կենսուրախ
Ցուում էր սիրո դարունը ծաղած:

Եվ իր կենսահորդ հոգու արևի
Ջերմությամբ էր լուկ մեզ ոգեշնչում,
Երբ հոգնում էինք՝ նա իր քաջարի
Չայնով մեզ նորից կովի էր կանչում:

Եվ օրհասական մի ականթարթում
Իր կուրծքը խոցեց ոսոխը հանկարծ.
Աղջկա այտերի կարմրաթով գույնը
Աշնան տերևի պես դարձավ դեղնած:

Նա խոր հառաչեց և շնչում վերջին
Ջերբով բռնեց մի տրտում անմոռուկ,
Եվ վայրի ծաղկի քնքուշ առեչին
Նետեց իր հանգչող ժպիտը դալուկ:

Եվ անմոռուկի թերթերին անեղծ
Ընկավ իր արյան կաթիլը բոսոր,
Կարծես ծաղիկը ցավից կծկվեց,
Անիծեց անգութ թշնամուն ոսոխ...

... Անցավ մի տարի, ծագեց աշխարհին
Խաղաղ օրերի դարունը շքնաղ,
Սակայն ամեն պահ հիշում եմ կրկին
Մարտերում զոհված այն լավ աղջկան:

Մի օր գնացի շիրմին իր այցի,
Որը հանգչում էր հանդում անաղմուկ,
Աճել էր քնքույշ—այնպես գեղեցիկ,
Հողաթմբին իր մի վառ անմոռուկ:

Դ Ե Պ Ի Տ Ո Ի Ն

Ահա շարքեր երկաթաձուլ շքերթով,
Մարտիկները, որ դաւնում են կրկին տուն,
Հաղթանակի օրն է մարդուն բախտ կերտող՝
Մեր երկնքից թափում անհուն խնդություն:

Մառե՛ր, փուր դրոշները ձեր գարնան,
Եվ հնչեցեք կանաչագեղ շեփոդներ,
Արցունքի տեղ հայացքներից մեր կանանց
Թող կաթկթեն ծիածանի բեկորներ:

Չնծաղիկներ, փուր թերթեր մետաքսե,
Էլ մեր հոգում չկա ոչ մի մառախուղ,
Աստղեր, վառած առեջներով ձեր լուսե
Ողողեցեք ամեն քաղաք, ամեն գյուղ...

Դուք մեխակներ և հարսնուկներ ոսկեծոր,
Փռեցեք ձեր պսակները տոնական.
Վերջին անգամ որոտացեք ահավոր,
Թնդանոթներ, հանդիսավոր, հաղթական:

Շեփորեցեր շոնդալից, շեփորներ,
Որոտաձայն հաղթանակը բարբառեր,
Ավետեցեր խաղաղություն հարատև՝
Աշխարհներին տառապանքից հոգնարեկ:

Փա՛ռք ձեզ, փա՛ռք ձեզ, ով մարտիկներ
աննկուն

Որ դուք պատվով, հաղթանակով տուն դարձաք
Ձեզ հետ բերիք մայր երկրին նոր դարուն
Ծվ մարդկության համար երկար, խաղաղ կյանք:

Հ Ի Շ ՈՒ Մ Ե Մ

Հիշում եմ, մութ էր, խստաշունչ ձմեռ,
Չորն էր հառաշում հրդեհների մեջ,
Մենք բլինդաժում պարում էինք դեռ,
Տոնում նոր սարվա դալուստը վսեմ:

Թեկուզ մոտիկ էր մահը, լուկ մի քայլ,
Չէր իջնում սրտում մեր ոչ մի ստվեր,
Մենք երգում էինք ցնծությամբ մի ալլ,
Ինչպես մարտական խիզախ ընկերներ:

Եվ ինչ որ մեկը դիրքերից ոսոխ
Մի գերմանական հին երգ էր երգում,
«Ախ, մահ արարիչ, թող դառնամ ես հող,
Այս պահին միայն քեզ եմ երազում...»:

Ու մեզնից մեկը գիշերվա մթին
Ամբողջ հասակով վեր ելավ տեղից,
Երգեց նա սիրած մեր երգը ուժգին՝
Տարավ գրոհի մեզ ցասումնալից:

Ս Ի Ր Ո Պ Ա Հ

Ես այն պահն եմ սիրում գարնան,
Երբ ծաղկում է փշատենին,
Որ բռնում է իմ տան ճամփան
Երազանուշ իմ սիրուհին:

Փշատենին արծաթ բոռով
Բույր է տալիս մեր հրազին
Եվ հավքերն են բյուր խմբերով
Երգում մեր ծով սիրո մասին...

Եվ ժպտում ենք անվերջ իրար՝
Կարծես դարձած երգ ու երազ.
Գուրգուրանքի երկինքն է հար
Տալիս աստղեր մեզ հեզանազ:

Եվ մայիսն է անառի ցնծում,
Մեզ պսակում իր համերգով,—
Եվ աշխարհն է ոսկեզօծվում
Սիրո հավերժ հեքիաթներով...

Ա Ռ Ա Վ Ո Տ

Առաջնորդ բազմեց ահա,
Կանա՛շ, կանա՛շ մեր դաշտերին,
Եվ արտերում հեռո՛ւ, անծայր
Հնչեց երգը թռչունների:

Տրակտորը կրկին հեաց
Եվ ակռեց հողը բերրի,
Աշխատանքի ոգին եռաց
Համայնական մեր դաշտերի:

Կաղնիները ուրախ կանգնած
Մեր հանդերում գեղեցկաթով,
Գլուխները հպարտ պահած,
Կանա՛շ, կանա՛շ, գանգուրներով:

Յ Ն Մ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Տոն է գլուղում, ծաղկահանդես, հարսանիք,
Տուն է եկել հերոս տղան ճակատից,
Հնչեք ուրախ, զվարթաձայն, թառ, սրինգ,
Մայրը ուրախ լաց է լինում կարոտից:

Գլուղի վրա ճերմակ ամպեր բարձրացան,
Որպես նշան խաղաղության ու բերրի
Գորգեր կանաչ՝ ասեղնագործ մայիսյան,
Տարածվեցեր ոտքերի տակ հերոսի:

Շառաչեցե՛ք դուք, դարավոր կաղնիներ,
Դափներ պսակ հյուսեր այսօր իր համար,
Մանուշակներ փռեք, կապույտ առավոտ,
Հերոս տղան հաղթանակով տուն դարձավ:

Մ Ե Ր Փ Ո Ղ Ո Ց Ո Ւ Մ

Այսօր տոն է մեր փողոցում,
 ժպտում է արևը պայծառ
 Մեր երկնքից այնպես լազուր,
 Մեզն ու մշուշ անհետացալ:

Կեցցես դու, մեր մեծ հաղթանակ,
 Մենք բեզ կովով, զենքով բերինք,
 Որ աղբյուրներն երգեն զանգակ,
 Խաղաղ երգը մեր դաշտերի:

Անտառնի՛ր, ձեռքերով դալար,
 Տարածեր դուր կանաչ գորգեր,
 Միծաղեցեր, արտեր ու հանդ,
 Տոն է այսօր փողոցում մեր:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Տ Ո Ն

(Ըստ Մ. Ռիլսկու)

Գատարկ խորճիթ ու ծուխ, վրան,
Այգի տխուր մշուշի մեջ,
Այսպես ահա Ուկրաինան
Հանդիպեց իր որդիներին.—
Եվ նա երգեց ուրախ այսպես.—

«Օ՛, զավակներ, հուշն անցյալի
Թող • ոչ մի պահ ձեզ չընկճի,
Թեկուզ տեսանք մենք վշտալի
Պահեր այնքան ու դառնություն»

Նզովքի պես իմ հողերով—
Իր շարությամբ, ոսոխն անցավ,
Ծածկեց երկիրն հրդեհներով
Բերրի դաշտերն ամայացան

Այնպես տխուր հեկեկացին
Մայրեր ու ջուլլ սարսափահար,
Նրանք ցավով ձեզ ճամփեցին
Դեպի մարտի դաշտը գծվար:

Մեկը ընկավ ճանապարհին,
Մյուսը թաղվեց հանդում հեռու,
Մեկն էլ փախավ օտար երկրից՝
Կարգերից բիրտ և ահարկու:

Եվ միացավ նա վրեժով
Հերոսներին մեր պարտիզան,
Կռվեցին բազ դավակներն իմ,
Տարան բռնը դժվարության:

Եվ կրակի բոցի միջից
Նայում էի դեպ արևելք,
Որտեղ կռվում էիք խիզախ,
Որդիներ իմ կամքով անթեր:

Կռվում էիք դուք բաշարի՝
Եղբայրությամբ առախ՝, հայի՝,
Մեծ կորուստներ ես կրեցի
Զավակներս այնքան ընկան:

Այժմ փառքով, հաղթանակով
Վերադարձաք հայրական տուն,
Ու թող ծաղկի հողը մեր ծո՛ւղ,
Զեր բրախնքով կամքով օծում:

Րնկածներին հարգանք ու փառք
Ապրողներին՝ գովք, հաղար կյանք,
Նրանց մայրն է ապրում հաարտ
Էլ ավելի հզորացած:

Իմ որդիներ, դուք ցնծացե՛ք,
Սեղանի թով հավաքվեցե՛ք,
Եվ հայրական ձեր տանը մեծ
Դուք պատվավոր տեղ նստեցեք...»:

Ուկրաինա, մա՛յր հարազատ,
Հսկող թո՛ ձայնը գթոտ
Զավակներդ են տալիս ահա
Քեզ պատասխան.—

— «Հաղթանակով մեր վառվեցին
Արշալույսի աստղեր այնքան,
Դու տվեցիր մեզ անսահման
Կովելու ուժ, հաղթելու կամք:

Օրը հասավ դատաստանի՝
Մենք թշնամուց վրեժ առանք
Եվ թո՛ փառքի թևով արի
Կարպատներից այն կողմ անցանք:

Եվ Կիևի վերքն ենք բռնում
Բուժիչ ու վեհ մեր ձեռքերով,
Նոր ու չքնաղ օր է բացվում
Մեր աշխարհում այս հոգեթով:

Մեր սև ծովն է ծփում ուրախ,
Բալթիկի վեհ ձայնն է լսվում,
Մեր օջախի ծուխն է նորից
Դեպի երկինք խաղաղ ձգվում:

Եվ հասկերն են մեր արտերում
Նորից լցվում ցորնի ոսկով,
Ու ջրերն են մեր գետերում
Հոսում հանգիստ ու անվրդով:

Առաջնորդն է մեծ, Կրեմլից
Մեզ թե տալիս և կյանք և ուժ,
Բացվել են մեր նոր ցնծալից
Երջանկության օրերն անուշ...»:

Այսօր տոն է, վաղն աշխատանք,
Ուրախության երգն է հնչում.—
«Եղբայրության համար խմենք,
Եվ կյանքը մեր փառաբանենք...»:

Գովքն ու փառքը եկեք երգենք
Մեզ հարազատ այն մեծ մարդու,
Որի կամքով հաղթեցինք մենք,
Եվ բերեցինք խաղաղութուն»:

(Ըստ Մ. Ռիլսկու)

Շեվչենկոյի Դնեպրը վեհ,
Սովետական ու հարազատ
Տարածվել է, հոսում անվերջ
Բափվում կապույտ ծովը ազատ:

Փառքն է խառնվել ալիքներիդ,
Եվ ափերիդ և բեզ վրա
Իջնում է վառ լույսն աստղերի,
Արշալույսի նման վարար:

Քո դաշտերում մարդիկ ազատ,
Հախուռն, ինչպես հորդուն դետեր,
Ինչպես Դնեպրը մեր մայիսյան
Դուրս են եկել, տե՛ս անվեհեր...

Նրանց ձեռքին դրոշներ ալ
Ծածանվում են վեհ ու պայծառ
Եվ լույսերից հաղարամիսյւ
Հորիզոնն է հրդեհվում վառ:

Իր հինավուրց հեռուներից
Բարձրանում է լվովը մեր,
Բարձրանում է նա խնդալից •
Ազատ ու նոր և աներեր:

Նա խաղում է շողերի հետ,
Հազար կողմից վարդեր հադած
Եվ լվովի վրա հավես
Կարմիր աստղն է վառ ճառագած:

Որ կողմ նայես դեմքեր ժպտուն,
Որ կողմ նայես երգ ու նվագ.
Ողջ սրտեր են ուրախ ցնծում,
Ողջուն գալիք—երջանիկ կյանք:

Ե Ր Գ Կ Ի Ե Վ Ի Մ Ա Ս Ի Ն

(Մ. Ռիլսկուց)

Փառք քեզ, Կիև'վ,
Օ՛, մեր քաղաք ոսկեքանդակ,
Դու դարավոր, ազնիվ ու վեհ
Դեղեցկաթով:
Փառքը երկրին մեր հայրենի՝
Կրկին ահա աստղը կարմիր
Վառվում է քո մեծ կրծքի վրա:
Անհետացան
Օրերը քո, դժնի այնքան,
Թշնամական ոհմակաները
Փոշի դարձան:
Նորից հզոր Դնեպրի ափին
Սովետական—
Մեր Կիևն է շողում անգին:
Փարթամորեն ու ոսկեշող
Ծաղկում է նա,
Փթթում հզոր
Ուկրաինական Կիևը մեծ:

Մենք բոլորս
Մի խնդությամբ,
Լցված ենք վառ,
Կորովով ջերմ
Ու հաղթական,
Բռնակցյան...
Մեզ հետ են մեծ ժողովուրդներ՝
Եղբայրական ու հարազատ,
Հաղթանակի հավատով սուրբ
Միշտ հզոր ենք ու աներեր:
Փոթորկածին գրոհներում
Ազատության արևով լույս
Կիևը միշտ մեզ սիրելի
Քույրն է հղել հզորազոր
Այնքան սիրված Մոսկվայի:

(Ըստ Լեոնիդ Պերվոմայսկու)

Աշնանային ճանապարհ, աշնան դեղին նեղ կածան
 Խուրձեր ահա դաշտերում մարդկանց նման մահացած.
 Պատվում են քամու մեջ տերևները դողդոջուն,
 Ահավասիկ սյուներ մեծ, և ամպերը ցած իջան,
 Մի պահ հանգիստ իմ սրտում բարձրանում է ծովացած
 Զգացումը տագնապի ու մորմորը հարածուն.
 Օ, ինչպես են դողդոջում, կտրտած ու անհամար
 Հեռախոսի լարերը հողմերի մեջ անդադար—
 Նվ թվում է արևն է հորիզոնից քո հավերժ,
 Ուկրաինա, մթագնած ընկնում ահա դահավեժ:
 Դեռ մանկության օրերից եղել եմ քեզ մտերիմ,
 Այգիներիդ ստվերում ես առել եմ հանգիստն իմ.—
 Սիրում էի հանդիպել քեզ հետ պահին լուսայգի—
 Արահետն էր ընթանում արտի միջով ոսկեգույն,
 Դեպի աղբյուրն այն վճիտ, որ հոսում էր կարկաշուն,
 Ուր ձկնիկն էր թաքտում ուռկանի մեջ արևի...
 Նրա վրա վաղորդյան էր ցողերով ցնծադին
 Թեքվել էր լուս, գլխակախ հարյուրամյա փռոշին,
 Բարձրանում էր դեպի վեր, Ուկրաինա, բարենիրտ,

թո՛ւ գյուղերի մշտական ծուխը կապուլտ ու հանգիստ:
 Օ, հեռավոր օրեր ջինջ, անամպ երկինք կապուտակ,
 Ձեզ եմ հիշում կրկին ես այնպես խորունկ ու հոտակ—
 Ճոխնչի տակ ավտոյի, որ սուրում էր խենթավազ,
 Շողում էին հայացքիս եզերքները իմ սիրած,
 Հակառակ այդ ցուրտ օրվա սառսուտներին մոլեգնած
 Հեռու էին, բայց նրանք երազի պես իմ անհաս...
 Եվ ավտոյի փափկոցում տրտում կռթնած անընդհատ
 Դիտում էի քո բերրի տափաստանը սևահող,
 Այդպես ահա դաշտերում անձրևի տակ հորդացող
 Ես հրաժեշտ տվի քեզ, Ուկրաինա հարազատ...
 Եվ հեալով կանգ առավ մեր մերեման սլացող,—
 Ես կոացա ու գետնից բարձրացրի մի բուռ հող՝
 Աշնանային անձրևի ցուրտ շիթերով ողողված,
 Նա ծանրացավ ձեռքիս մեջ՝ սրտի նման անարյուն.—
 Մեր հետևում հեռավոր կրակներով շառագույն
 Փռվել էին հրդեհներ.— Սիրտս հուզված խոր դողաց,
 Աղաղակը ավտոյի, երբ ես նորից լսեցի—
 Մեր մերեման թափ առած անցավ առաջ ճեպընթաց,—
 Բայց ես սեղմած ափիս՝ մեջ չընկտեցի դեպի ցած
 Մի բուռ հողը քո անուշ, Ուկրաինա սիրելի...
 Բոլոր, բոլոր մարտերի միջով նրան կըտանեմ
 Արյան նման իմ վառվող, խոհերի պես իմ վսեմ,
 Իմ հոգին է նրա հետ միաձուլվել առհավետ
 Եվ պահում է նա իր մեջ իմ ողջ բախտը, ապագան,—
 Մոխրի նման կլաասի հնչում է նա զնգաձայն

Իմ սրտի մեջ և տալիս ուժի գետեր ինձ հավետ,
Նա դարձել է ուղեցույց պայքարի մեջ իմ անշեղ
Եվ մղում ինձ դժվարին մարտերի մեջ փառահեղ...
Կըգա օրը, երբ կրկին ետ կըբերեմ անարատ
Մի բուռ հողը քո տված, Ուկրաինա հարազատ...

Իսկ եթե դու ընդվզման տարերքի մեջ ես ընկնեմ
Եվ արնաբամ ձեռքերս դեպի վերև տարածեմ
Ինչպես գիրկը իր բացած կարոտակեզ սիրահար
Ու շրհասցնեմ ասել գեթ.— «Մնաք բարով, ընկերներ,
Գնացեք դեպ Արևմուտք...» — ճանապարհին շուշացած
Կհասնեն ինձ քաջասիրտ եղբայրներիս անվեհեր,—
Եվ հայրենիքն իմ գթոտ վրաս մի պահ խոնարհած՝
Կըտեսնի հար պահպանված իր զավակի սրտի մոտ
Հավերժորեն կրակոտ, սուրբ շիթերով բոցավառ
Մի բուռ հողը քո անշեղ, Ուկրաինա իմ պայծառ...

Յ Ա Ն Կ

	Էջ
Տոնական գիշեր	3
Ողջուն, Բարու	6
Մասկվա	8
Մարտիկ բանաստեղծի ողջութիւն պարտիզանուն	9
Հողի ուժը	11
Քնքշություն	13
Հայաստան	15
Կարոտ	17
Դեղձանիկն ու կկուն	18
Զրույց որդու հետ	20
Ողջուն	23
Ջագիր գյուղի ընկերներին	24
Հնձվորունին	25
Երևան	26
Ջագիր	27
Նամակ	28
Ճակատում	30
Երևանի անձրևը	32
Սուլիսման Ստալսկի	33
Զնծադիկ	35
Վերադարձ	37

	էջ
Արնոտ անմոռուկ	39
Դեպի տուն	41
Հիշում եմ	43
Սիրո պահ	44
Առավոտ	45
Ցնծութիւն	46
Մեր փողոցում	47

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

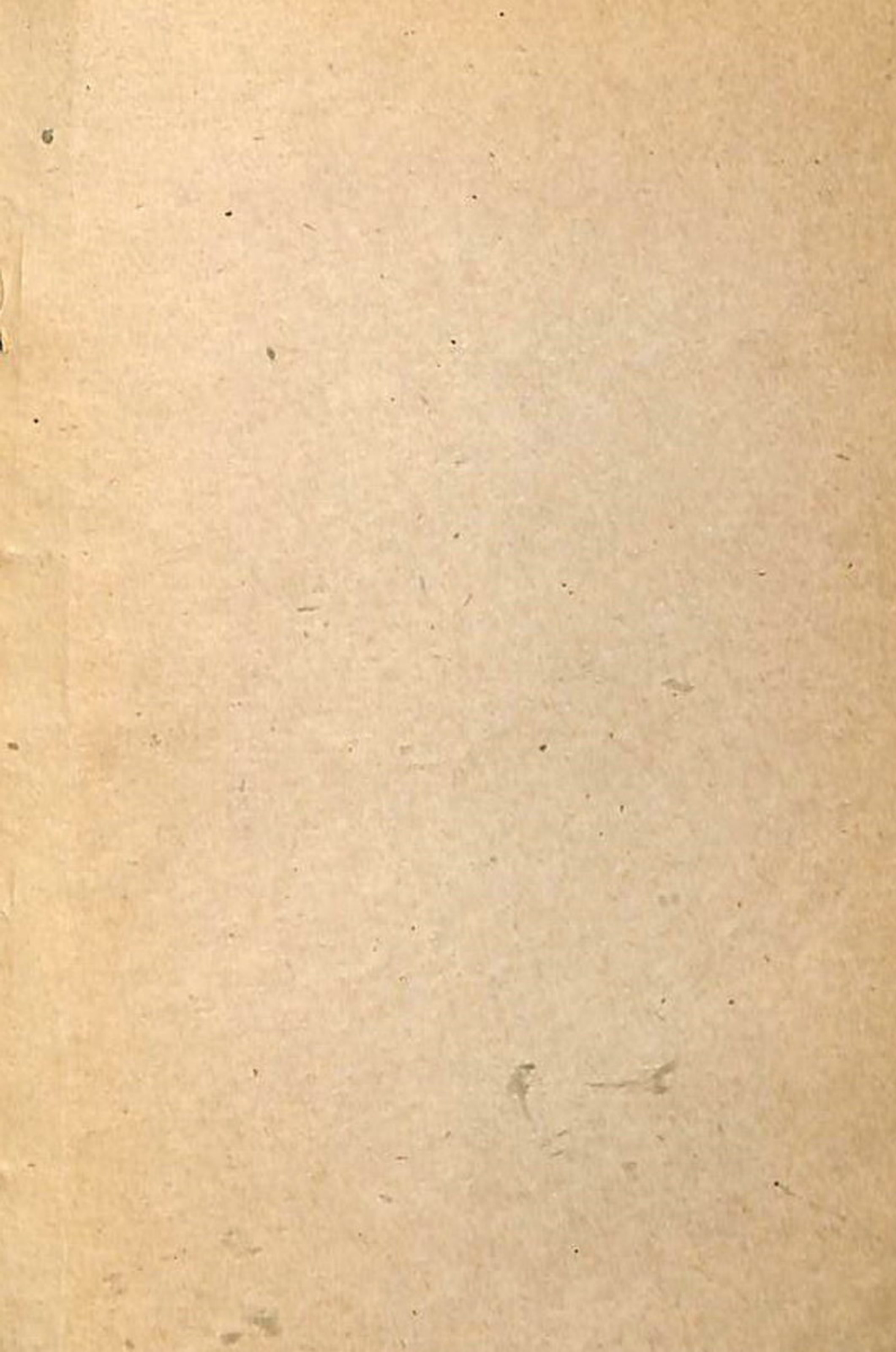
Տուն (ըստ Մ. Ռիչսկու)	48
Շեվչենկոյի Դնեպրը վեհ	52
Երգ Կիևի մասին	54
Հող (ըստ Լեոնիդ Պերվոմայսկու)	56

Տեխ. խմբագիր Ա. ՄԱՏԻՆՅԱՆ
Գրատ. խմբագիր Վ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՎՖ 02428 Պատվեր 2, Տիրած 3000.
Տպագրական 2 մամ., հեղ. 1,4 մամ.:
Հանձնված է արտադր. 6/XII 1947 թ.:
Ստորագրված է տպագր. 20/III 1948 թ.:

ՀՍՍՌ Մինիստրների Սովետին կից
Հրատ. և Գրչիգրաֆ վարչության
№ 3 տպարան, Երևան, Ալավերդյան 65

გზ. 3 მ.

